

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 4. Ex itinere ad Abipones Matarani excoluntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

non patiens, turbas excitavit, eò periculosiores, quò dissimulatores. Nonnulli enim mortales, prætenso religionis velo, sed zelo imprudenti, aliã viã in vallem penetrantes, severitate Indos ita exacerbarunt, ut parum ab seditione abfuerint: li tamen motus eorum discessu sunt sedati. Alia tumultuum causa fuit, intempestiva & futilis quorundam Riocensium expeditio, Casiquii Diaguitarum facilè principis oppidum sine mandato Regii præfecti invadentium. Quæ res ita commovit Calchaquinorum Diaquitis finitimorum Casiquium, ut rumor increbuerit per totam vallem, pacem inter Hispanos ruptam esse; ideoque arma expedienda, Socios JESU de medio tollendos; omnem aditum hostibus intercludendum. Socii quid in hoc periculo agerent dubii, Rectorem Saltensem per nuncium de novarum rerum conditione certum faciunt, à quo acceptã redeundi potestate Ferdinandus Torreblanca, dissimulatione usus, statim è valle abiit. Petrus verò Paricius, utriusque simul abitionem periculo non carere ratus, tantisper in statione mansit. At cùm discriminum fama percrebresceret, ostensione confidentiæ securitatem aliquantulum quærens, multos circum pagos solus obivit: aususque est Cumbicham Calchaquinorum potentissimum arma jam parantem, non sine fructu, monere, ne vellet paucorum hominum insolentiam communibus armis reprimere, & latrocinium bello vindicare. Sed cùm alia turbulentorum seditioforumque hominum cogitata spargerentur in vulgus, dissimulanter etiam è valle se proripiens, magnis itineribus Saltam petiit. Recognitã, Didacus Boroa, vices Provincialis in Paraquaria absentis gerens, monet ut vallem citissimè repeterent, ne interruptæ operæ damnum genti afferrent, & spem præscinderent pertinaciæ Calchaquinorum aliquando debellandæ. Non esse cur ad quemvis tumultus ventum timeretur. Satis sciri Barbarorum furorem tam facilè sedari, quàm concitari, levemque ad eum evitandum declinationem sufficere: nullã re ferociores & inamabiliore reddi impotentium hominum animos, quàm ostensã suspitionis, dissidentia, & timoris umbrã. His monitis cùm supervenissent nova Provincialis mandata, rursus se ad repetendam vallem accinxere: sed ambo Tucumania Prætoris decreto detenti sunt, verentis ne si à Calchaquinis occiderentur, coeretur ipse in vindictam arma sumere, quæ satis occupanda forent Lusitanorum recenti rebellione. Verùm paulò post impetratã ab novo Prætoris potestate, & Ecclesiasticis Illustrissimi Tucumanensis Episcopi indultis instructi, sedatis Barbarorum animis, iidem Patres cum altero Socio in Calchaquinam vallem delati, non sine spe mansionis perpetuandæ, sedem sub Divi Caroli auspiciis, eodem quo antea loco, restauraverunt.

*E valle
abierunt.*

*Ad vallem
remittuntur.*

*Sedem San-
cti Caroli
edificant.*

CAPUT
IV.
Ex itinere
ad Abipones
Matarani excolun-
tur.

*Matarano-
rum mores.*

*Parentandi
modus.*

Nec ignobilior fuit ad Abipones, nulli adhuc Sacerdoti pervios, per Mataranos expeditio. Hanc inivit Joannes Pastor, Esterensis Collegii Rector, cum alio Sacerdote, incensus desiderio imperii Christiani fines transgrediendi, novosque pervadendi: qui communicato cum Provinciali consilio, ex Tucumania metropoli egressus, iter habuit per deserta hominibus loca, usque dum ingrederetur Mataranorum Indorum terras; quorum oppidum octoginta circiter leucis distabat unde discesserat. Matarana gens ebrietati dedita, circulares potitationes quotidie instituebat, aliis alios, partitis inter se diebus, in orbem invitantibus. Præter has quotidianas debacchationes, alias solemniore Matarani habebant, quas funerales vocabant, Majorum suorum impiis Manibus dedicatas, quorum mortis annuo revertente die, ab hæredibus convivium instruebatur, cujus præcipuum oblectamentum temulentia erat. Convivæ simul ac longo ordine convenerant, struthionem convivatori offerebant, quem præstantissima puella capiti impositum præferabat. Si contingeret eodem die ab uno plurimorum mortuorum memoriam celebrari, pro illorum numero tot struthiones eodem ritu mactabant, exhibebantque. Eidem convivatori quisque pro se munusculum tenebatur offerre, pacto interposito, ut aliis sua parentalia facientibus idem præstarent officium. Et ferè non aliæ inter eos sanguinolentiores insurgebant lites, quàm ab istius pacti fractione: cujus adimplendi obligatio, non tantum ad presentes, sed etiam ad eorum filios neporesque hæreditariã necessitate transibat. Peractis triduo funeralibus epulis, per horam

integram

integram sibi coactas lacrymas eliciebant, quibus succedebant cachinni, choreæ & debacchationes. Sed quod lacrymis dignum erat, gens iis moribus nomine Christiano gaudebat, referebatque parentum suorum doctrinam ad Alfonsum Barcenam & Petrum Agnascum, Socios verè Apostolicos. Sed jam Parochum habebant externum, nostris sacris initiatum, qui pueros liminaribus Christianæ Religionis undis abluerat, & ablutos instruebat: qui dum fiebant grandiores, à recto veritatis tramite ad vitæ perditionis latissimam viam deflectebant. Tonocoranâ linguâ omnes utebantur: hanc commodè callebat socius Joannis Pastoris, qui illos privatis publicisque adhortationibus aggressus, effecit, ut plures peccata confiterentur, quod proximum miraculo visum est.

ALIIQUOT dies apud Mataranos commorati Patres, iter suum ad Abipones, quorum fines sexaginta adhuc leucis aberant, prosequuti, comites habuere Mataranorum Parochum, necnon præcipui nominis Casiquios, Indosque plures: nam quamvis hos inter & Abipones veteres belli causæ intercederent, sperabant tamen interpositâ Patrum autoritate pacem sanciri posse. Vix oppido egressis occurrerunt in spissâ nemora, ferarum spelæis & tygrum vestigiis horrida, aliaque id genus passim cruentam mortem minitantia. Aculeatis arborum ramis facies identidem flagellabantur, & vestes lacerabantur. Aquæ penuriâ præcipue difficilis, nam siccis immodico calore & labore faucibus nullus alius porus præbebatur, quam pluvialis aquæ, quæ dudum in obviis fossis impetraverat, potiusque erat narium tormentum, quam oris refrigerium. Medio itinere emenso, horridam nemorum opacitatem, & aquæ caritatem, exceperunt paludes, quas fluvii Rubri per quinque omninò leucas facit exundatio. Tantarum aquarum transvadationis necessitate absteriti Matarani, eò unde venerant indubiè rediissent, nisi Patres eos muneribus & rationibus ad constantiam animassent. Trajectis ægrè paludibus, per planiores dein campos iter fuit, donec tandem duabus ab Abiponia leucis tabernaculum fingerent. Eo in loco spem felicitatis expectationis rursus interurbavit repentinus, sed non inutilis comitum metus, qui cum se numero paucos sine subsidii spe tam propè hostes multitudinem sanguinolentiæque terribiles cernerent, fugam, dum adhuc integra esset, tanquam unicum remedium, respectabant. Eorum tamen animis contra metum rursus obfirmatis, Joannes Pastor periculum in mora arbitratus, statim Socium cum duobus comitibus misit, exploraturum quâ tutiùs Abiponiam ingrederentur. Paululùm progresso turma ducentorum equitum Abiponensium occurrit, ad quos, deliberatâ morte fortis, iter direxit. Appropinquantem Abipones, sese in duo cornua explicantes, notabili celeritate cinxere. Nudi nudis equis insidebant, corpora proceri, lacertos lati, oculis mobilibus inconstantiam, & promissorum crinium negligenti cultu ferociam, præferentes. Simul ac omnes oblongas sagittas collinearunt, sic illos fermè Tonocoranâ Guaranaque linguâ Pater est alloquutus. *Meus in vos amor effecit, o Abipones; ut tantis me itinerum armorumque periculis objicerem: mortem non timeo, quam lubens, ut æternam vitam, optetam, tantum rogo, ne maximum bonum, cujus vobis sum nuncius, penitentâ inconsideratione perdat. Bellum ab inermi ne vereamini, quamvis enim omnia possim in Crucis virtute, quæ me confortat, & manum firmat, non tamen hoc telo veni ledere, sed sanare.* Barbari hæc benevolentia deliniti, arcu & sagittis in pacis solum demissis, cætera arma, pro more gentis, in terram jaciunt, Patrem venerabundi salutantes. Et cognito alium Patrem, ætate & meritis gravem, retrovenire, turmæ Dux illic filium cum famulatio mittit. Adventantem primo in pago incolæ variis ludis exceperunt. Fœminæ pro festiva acclamatione clamoribus utebantur, quos oris crebrâ verberatione distinguebant. Finitâ aggratulatione, corium pro tapete in loco patenti, honoris ergò, straverunt; pro sedibus, arboris truncos. Vices benevolentia rependerunt Patres largitione hamorum, acicularum, acuum, granorumque vitreorum, quæ quibusvis metallis Abiponibus pretiosiora visa sunt: tum ad mensam itum sedilibus non absimilem, cibosque præbuerunt, qui citò etiam famelicis famem demerent: ne tamen oblatas escas sperni ægrè ferrent, vim sibi inferebant Socii, nau-

CAPUT

V.
Expedi-
tio
ad Abi-
pones.*Via difficilis.**Sociorum
comites ab-
steriti.**Primo Abi-
ponum oc-
curfus.**Socii hilari-
ter excipiuntur.*